

JAN KLECANDA :

POD TÍHOU PRÁCE.

Román.

"Ah, pan baron," vítala ho paní Laura, stavíc se překvapenou a podávajíc mu na uvítanou ruku, již on dvorně políbil. Pak ustoupil o krok nazad, pohlížeje na ni očima plnými údivu.

"Milostivá paní," zvolal nadšeně, "nevěřím svým zrakům a skoro bych se domníval, že jsem svůj dopis adresoval i napsal ne správně —"

"Nesprávně? Jak to? Zde je váš dopis —"

"Ah, ovšem že! Psal jsem — prose vás o ruku slečny dcery a teď se mi zdá, jakobych měl psáti o ruku mladší sestřičky!"

Paní Laura radostně se až zarděla při té lichotce. "Pan baron mne uvádí v rozpaky! Dvojnásob v rozpaky, poněvadž jsem dosud neměla ani času — Nečekala jsem tak brzy vaši návštěvu!"

"Milostivá paní zajisté omluví můj spěch! Jsem zvyklý jednati vždy rázně a zejména dnes, kdy jedná se o záležitost mého srdce tak se dotýkající, nemohl jsem odkládati. Každá minuta byla mi mořem, nekonečností a proto spěchal jsem, abych z vašich úst vyslechl svůj ortel."

Tonouc v moři rozkoše při tomto příválu zdvořilých slov, paní Laura nabídlá baronu křeslo. — "Buďte nám vítán, pane barone," řekla co nejslaději dovedla. Oh, jak ráda byla by desetkrát, stokrát za sebou opakovala to krásné slovo. "Mluvíte, pane barone, jakobych byla přislaným soudcem a já jsem jen milující matkou."

"V okamžiku tomto, milostivá paní, rozsujujete nad celým mým životem," horoval baron. "Ve vašich ruce leží můj osud: buď budu nejšťastnějším pozemšťanem, dovolíte-li, bych spanilou slečnu Hermínu mohl nazývati svou, nebo —"

"Nebo snad učiníte rukou i srdcem svým šťastnou některou jinou," zažertovala paní Šlechtová, hrozcí baronovi. "Známe vás pány, jak snadno srdce zadáváte." "Tato výčitka, platí-li snad mnohým mužům, mne se netýká, a proto se nebudu milostivě paní brániti," řekl baron tak přisvědčivě, jakoby svým slovům věřil. "Je ovšem pravda, že i já — jako jiní mladí lidé dobrého vkusu — libuji si ve společnosti vzdělaných dam, ale srdce mé při tom zůstává netknuto a baronka Schlachtenlohnová nebude se jistě s nikým jiným o ně sdíleti, než se mou."

To bylo ovšem tak krásně řečeno, že matefské srdce paní Laury tonulo v moři rozkoše. Leč musela přece svému budoucímu zeti ukázati, že trocha rozumu světu a že umí býti i shovívavou.

"Oh, pokud se týče budoucnosti," zvolala horlivě, "nemám ani nejmenší pochybnosti o štěstí té, kterou pan baron povede k oltáři, a o minulosti, nu o té nemluvmel! Ta bude asi jako u všech mladých pánu vykazovati mnohé milostné dobrodružství, jež však nyní je ukončeno a zapomenuto."

Baron políbil jí dvorně ruku na znamení své vděčnosti. "Milostivá paní ráčí býti shovívavou, jako každý, kdo zná lidskou povahu a bouře života a při tom má též sám srdce."

"Ah, ty bouře již dobořily a nemluvmel již tedy o nich," dovažovala paní Laura svou šlechticem.

"Aho, mluvmel raději o věci, jež mne sem přivádí. Přicházím, bych prosil o vaši odpověď k svému listu a abych pana manžela požádal o svolení. Smluvíte-li?"

"Dovolení, dovolení?" opakovala paní Šlechtová, jež musela se ná-

sitně přemáhati, aby vzácnému zeti nepadla hned kolem krku, což bylo by se přece nehodilo. — "Myslím, že pan baron byl si svým vítězstvím již jist. Což můžeme my rodičové v té věci mluviti? Děti volí a nám nezbyvá než nejvýše poradní hlas —"

"A jakou radu ráčí milostivá paní dáti slečně dceři, smím-li se ptáti?"

"Řeknu jí to nejlepší, co matka může dceři říci, totiž aby šla za hlasem svého srdce a rozumu, což obojí jí zajisté nezklame."

"A slečna Hermína?"

"Myslím — a vy to asi víte sám nejlépe, že má dcera je vám velice nakloněna. Hermína je děvče prostě vši koketerie a nedovede ani zatajiti, co si myslí a co cítí."

"Ó, pak mne tedy mé tušené nezklamalo," zahoroval baron, "a já jsem přetřásten, že horoucí má láska dovedla i v ní rozdílni podobné city. Odpusťte, milostivá paní, nenacházím-li dost slov, abych vyjádřil vše, co v tomto okamžiku cítím. Mé srdce mi sice našeptává, že nejsem slečně lhostejným, ale přes to — Život lidský je naplněn tolika svízely a žaly, že těžko je věřiti v úplné blaho!"

"Nuže tedy vězte, vězte," odvětila paní Laura, všecka pohnuta horováním vznešeného nápadníka, jež ruce její zahrnoval tak vřelými polibky, jakoby se ucházel o její ruku a srdce a ne o její dceru.

"A pan manžel též neklade od poru?"

"Můj manžel bude přetřásten, že může dáti svou dceru muži tak dokonalému, jako jste vy."

To bylo přece jen více, než baron očekával, leč dovedl se opakovati, aby přilíhnuou radostí neprojevili, jak se bál pana Šlechtty. "Muži, jenž má nejlepší vůli státi se dokonalým," opravil baron skromně. "Přiznávám se, že jsem se poněkud bál předsudků, jež chová váš pan manžel —"

"Nevím o žádném předsudku," chvatně ho přerušila paní Laura. "Můj muž rozeznává na světě jen dvojnásob lidí: takové, již pracují přiměřeně svému stavu, a ty, již nepracují vůbec nic. Když však slyšel, že pan baron zanášá se sám správou svých statků, byl tím velice potěšen."

Baron nemohl při těchto slovech potlačiti lehký úsměv, jež však paní Šlechtová přehlédla. "Pracovati a pracovati, v tom je veliký rozdíl, milostivá paní," řekl důrazně. "Nemohu ovšem pracovati jako jiný, kdo je k práci zrozen: Mám své úředníky a zřízence, ale vrchní správou svých statků vedu ovšem sám, abych zachoval je v míře neztenčené, jak jsem povinen svým předkům."

Paní Laurě se radostně až hlava zatočila, když slyšela mluviti o předcích a pomyslela, že dcera její účastna má býti veškeré té slávy baronských předků.

"Dovolíte, abych sena okamžik vzdálila," omluvila se co nejřízněji. "Musím zavolati svého muže a Hci Hermínu, co se zde připravuje."

Zatím, co paní Laura zatažila Hermínu, jež jako dobře vychované dítě poslouchalo za dveřmi, až do třetího pokoje a tam jí plna nadšení opakovala všechny ty krásné řeči, jež byla vyslechlá, oddal se baron svým myšlénkám. Šlechtový muž, jenž poslouchaje hlasu svého srdce, byl ztěl se všech předsudků šlechtice proti občanské krvi, byl s výsledkem své výpravy velice spokojen. Že u ctižádostivé paní Šlechtové do-

te pochodí, o tom byl již předem přesvědčen, za to však tím více se bál odporu továrníka, jemuž věděl, že svou modrou krví a fadou šlechtových předků imponovati nedovede, tím méně, an sám mohl jen dva šlechtické předky své jmenovati. Také v přičině svých statků měl baron Edgar jisté snadno vysvětlitelné obavy.

Veškeré jeho statky pozůstávaly v nádherném druhdy, ale nyní velmi zpustlém zámku a v několika k němu příslušejících dvorech. Děd jeho, když byl druhdy za své veliké zásluhy a ještě větší peníze povýšen do šlechtického stavu, pomýšlel především na to, jak by novému svému jménu a šlechtickému erbmu, jenž ještě silně páchl čerstvým lakem, dodal hodně mnoho lesku a vzerzení ctihodného státi. Proto koupil rozsáhlé panství zchudlé hraběcí rodiny. Byl to jediný špatný obchod, který šlechtický pan Schlachter ve svém svém životě udělal, neboť převzal panství v tak bídném stavu, že aspon dvě třetiny kupní ceny mohly býti počítány na hraběcí lesk a slávu a teprve třetina odpovídala skutečné hodnotě vymrskaných statků a budov, jež podobaly se spíše zříceninám, než panskému sídlu. Ale pan Schlachter, když se stal von Schlachtenlohnem a za nedlouho baronem, nepřestal býti dobrým obchodníkem a brzy si nahradil škodu, již mu omdle ní krve bylo způsobilo.

Po smrti prvního barona, zakladatele rodu Schlachtenlohnů, ujal se správy panství jeho syn, jenž po otci nezdědil žádnou z jeho obchodnických a hospodářských ctností, za to však velice rychle si osvojil všechny ctnosti a nectnosti vlastní onomu stavu, do něhož se byl rod dobytkaře Schlachtra dostal po příchodu, dříve děné stříbrňáky a zlatáky. Kdežto starý baron, až na své panské choutky, do své smrti zůstal snaživcem a hrabivcem, jenž životní úkol svůj spatřoval jen v hromadění peněz, přičiňoval se jeho dědic, aby peníze nashromážděné co nejrychleji do světa se rozbíhaly, a aby statky, jež za krátké vlády otcovy počaly prospívat, uvedeny byly opět do dřívějšího velikopanského stavu a na konec dostaly se do lepších rukou. Ženitbou, stavu svému přiměřenou, rozmnožil sice baron své jmění, poněvadž však nevyženil ani zlatý důl ani nevyčerpatelem studnici bohatství, znamenalo to jen oddálení konečného úpadku, jež v dědictví se všemi krásnými vlastnostmi svého otce přijal baron Edgar, Schlachtenlohn toho jména už třetí.

Kdyby byl baron Edgar po předčasně smrti svých rodičů chopil se rázně a rozumně spřávy statků, kdyby byl odprodal, co se udržeti nedalo a na zbytku s menšími dluhy hospodařil, ještě by byl snad mohl je zachovati. — Leč mladý muž nebyl vychován pro vážný život a proto sotva že stal se samostatným pánem, vrhl se stěmhlav do víru rozkoší. Jedinou starostí jeho bylo, aby ze svého správce vynučil — vem kde vem — hodně mnoho peněz, nebo aby u některého lichváře vymámil, třeba na závratný úrok půjčku, o níž věděl již předem, že v den splatnosti nebude vyrovnána.

Tím způsobem padal baron Edgar stále do větší tísně a záhy poznal, že již nedovede se jinak zachrániti před dokonalým úpadkem, než bohatou ženitbou. Věděl sám o sobě, že jeho do zevnějšíku slušným mužem, a jeho přátelé lichváři dávno již škali mu do očí, že co půjčují, dávají nikoliv na hypotéku jeho předlužených statků, nýbrž na jeho "zlatou svobodu", kterou dříve či později obtavati musí. Vlak pro skutečné bohaté dědičky z kruhů aristokracie byl mladý rodokmen Schlach-

tenlohnů přece jen slabým lákadlem, zejména, když vědělo se o baronových dlužích. A tak konečně nezbyla než jediná cesta spásy — baron musel se odhodlati k mesalianci, musil hledati nevěstu v kruzích aristokracie penězů.

Jednoho dne sehnali se na něho jeho věřitelé a vysvětlili mu krátce, ale určitě, že již déle čekati nemohou, poněvadž i poslední předmět, na nějž půjčovali, totiž on sám, ztrácí na ceně. Téhož dne setkal se baron Edgar na nějakém plesu s Hermínou a dozvěděl se, že otec její jest milionářem, odhodlal se věnovati jí všechny city svého dosud "netknutého" srdce a — — zamiloval se do ní náruživě. —

Baron Edgar dospěl ve svém uvažování až k tomuto konci, totiž k myšlence, že se mu tedy šťastně podařilo najíti bohatou dědičku, jejíž jménem vyprostí se ze spárů svých dotěravých věřitelů.

"Jaká to krásná myšlenka," rozumoval, usmívaje se spokojeně. "Za několik neděl, až papá Šlechta vykopí své statistice, pozvu všechny ty syny Abrahámovy, vyplatím je do krejcaru a pak je dám lokaji sházeti se schodů. Ze dvora dám je vyřítati psy a který z nich nebude dost rychle běžet, aby se vzdálil na dostředí sídla mých předků, tomu z okna zámku vpálím náboj broků do šosů. To bude sladká pomsta za to, že mne ti chlapi připravili o zlatou svobodu!"

Pan baron se upřímně rozesmál svému nápadu a aby si ukrátil dlouhou chvíli, rozpádal dále své blažené sny. Připadla mu na mysl i budoucí paní baronka, slečna Hermína Šlechtová.

"Hm, celkem ne zlá partie, ta mladá milionářka! Obličej slitný — a jak podle matinky možno souditi, zachová si svou krásu dosti dlouho. Neříci s našich, ale do naší společnosti se dosti rychle vpraví. Ostatně — snad se dočkáme i toho, že ten ježatý milionář zatouží, jako kdysi můj dědeček slavné paměti, po zmodrání krve, a pak bude ta mesaliance dodatečně napravena. Jinak — zdá se mi, podle pana švagra in spe, že i zde v rodině rozumější tomu, jak užívati peněz k zplnění života, a tak bude mi stačtečně pomáhat užívati rozumně jmění, jež pan otec nalakotil. — Hm, bude nutno časem pomýšleti na rozumné hospodaření, jinak se potom octneme oba či všichni tam, kde jsem dnes já sám."

Z těchto myšlenek, jež braly tak neobyčejně vážný obrat, vyrušen byl baron Edgar příchodem manželů Šlechtových.

Továrník nebyl nikterak potěšen, že musil opět vstáti od práce a s těžší jen nalíčen vlnou tvář

Baron proti svému velikopanskému nedbalému obyčejí zvedl se velice hbitě z křesla a pokročiv přichodímu slavnostně vstříc, podával mu ruku. Továrník zběžně opětoval jeho stisk a vyběhl ho, aby se zase posadil.

"Přišel jsem ve věci veledůležitě, pane Šlechto, jak asi již milostivá paní vás zpravila," rozhovořil se baron. "Poznal jsem vaši dceru, slečnu Hermínu a zahořel jsem k ní celou láskou, jaké je schopno srdce mladého muže v mých letech. Myslím, že se nemýlím, domnívám-li se, že i slečna opětuje mé city. Proto přicházím k vám žádat o ruku slečny Hermíny —"

"Slyšel jsem již, pane barone, však je mi s podivením, že nejste si dosud jist, opětuje-li má dcera vaše city. A přece již —"

"Jednalo se mi především o zabezpečení vašeho svolení."

"Hermína je poslušné děvče a uzná, že rodičové její nejlépe s ní myslí," zakročila paní Šlechtová. "Já však bych nikdy své dítě

nepřemlouval s mužem, jehož si samo nezvolilo," řekl továrník, vrhovu po straně káravý pohled na paní Lauru. "V té věci mám své náhledy, pane barone! My rodičové máme právo jenom raditi a snad jen v krajním případě, kde bych viděl, že dcera má chce se vrhnouti ve zkázu, odhodlal bych se k prostému zákazu"

"V tomto ohledu úplně s vámi souhlasím, pane Šlechto," ujišťoval baron horlivě, "leč myslím, že slečna je mi opravdu nakloněna a zdá se mi, že s mé strany neobáváte se zkázy —"

"Ale pane barone," obražovala se paní Laura na svého muže. "Tak přece to nebylo mlaďeno! A pokud se Hermína týče — mluvila jsem s ní již a mohu říci, že chová pro pana barona city nejvřelější."

"Pak ovšem nezbyvá mi nic než svoliti ku sňatku," klidně řekl továrník a podávaje baronovi ruku, dodal srdečněji: "Přeji vám upřímně, abyste této volby nikdy nelitoval a doufám, že i má dcera vždy ráda na dnešní den bude vzpomínati."

"Tím buďte jist, pane Šlechto! Baronka bude po mém boku šťastna a spokojena. Celý můj život bude vyplněn snahou, aby její život nebyl zkalen žádnou chmuru."

"Bude-li mezi vámi panovat vždy vzájemná láska a úcta, pak nepochybuji, že může býti vaše štěstí úplné. Vy jste mladý muž, pane barone, osud udělil vám tak vzácné postavení společenské, dostalo se vám skvělého vychování, k tomu rodinné bohatství — zkrátka, je tu vše, co může štěstěna poskytnouti tomu, koho učinila svým miláčkem —"

"Oh, jste příliš laskav, pane Šlechto," uveden poněkud v rozpaky vypočtením všech svých skvělých vlastností.

"Připomenul jsem vám to vše, byste snad nikdy nelitoval, že podav se okamžitěmu nutkání svého srdce, zřekl jste se výhod i před-sudků svého stavu —"

"Oh, pane! Nejsem již ve věku, kdy jednáme v mladické nepřed-loženosti."

"A co zamýšlíte po svatbě, pane barone?" otázal se Šlechta náhle. "Doufám, že otci své vyvolené nezalžete tak důvěrnou otázku!"

"Uznávám otázku tu za zcela oprávněnou a pochopuji ji zejména u vás, jenž pohlížíte na náš stav s jakýmsi předsudkem —"

"Jsem prost všech předsudků vašemu stavu nepřiznivých," odvětil továrník dosti chladně, ale hned zase dodal vřelěji: "Vážím si stejně všech poctivých lidí, ať narodili se v chudé chaloupce neb v paláci. Rod a pávod — odpusťte — v mých očích nemají ceny; té dodává člověku povaha. Jsem mužem práce, pochopíte a omluvíte mé stanovisko, je-li omluvy třeba. Uznáte zajisté, že vkládaje do rukou vašich osud svého dítěte, smím se zeptati po vašich úmyslech do budoucnosti. Neznám stavu vašeho jmění, nechci se jinde doptávati — stačí mi úplně vaše odpověď."

Paní Laura pohlížela na svého chotě s upřímným obdivem. Říkala si v duchu, že vede si důstojně, jak se na milionáře sluší. A pak ani pro tyto jeho otázky se na něho nehoršila, neboť bála se většího výsledku.

"Nevěnoval jsem se žádnému úřadu," odvětil baron, "neboť se chci obráti správou svých statků. To vyžaduje celého muže a odpovídá nejen mému prospěchu ale i nakloněnosti"

Pokračování budoucně.

3 DENNE
 a více stářího vřelosti zaručujeme každému, kdo přejme jednatelství našich národních a vlastních obchodních podniků a ráčí přiti nám svou...
 UNIV. ART CO.,
 P. S. St. Paul, Minn.